

SPREMEMBA DRUŽINE IN ODNOS MOŠKI – ŽENSKA

PREDINDUSTRIJSKA DOBA(sprememba družine)

*Podlaga za zgodovinsko raziskovanje družine so bile:

- Matične knjige
- Krstne knjige
- Poročne knjige
- Mrliške knjige
- Popisi prebivalstva
- Fotografije
- Ostanke materialne kulturne dediščine
- Spomini posameznikov

*Vse to nam pove o načinu družinskega življenja, kako so se oblačili, prehranjevali in v kakšnem okolju so živeli.

>>>HIŠNA SKUPNOST<<<

*V predindustrijski družbi je bila družina skupnost vseh oseb, ki so živele pod eno streho.

*Hišna skupnost je dosegala le nekaj oseb:

- Krvni sorodniki različnih generacij
- Otroci v reji in posvojenci
- Dekle in hlapce
- Pomočnike in vajence
- Služinčad
- Druge najemnike

PS: → po Evropi so se te >>>HIŠNE SKUPNOSTI<<< razlikovale AMPAK imajo pa tudi skupne lastnosti.

*Skupne lastnosti predindustrijske Evropske družine

- Družina je bila gospodarska skupnost → stanovanjski in delovni prostori so tvorili celoto
- Delovno mesto ni bilo ločeno od stanovanjskih prostorov
- Glava družine(mož) je vodil hišno gospodarstvo → zastopal je hišo navzven
- Njegova žena pa ima glavno besedo v gospodinjstvu
- Člani družine, ki so bili ali niso bili v sorodu so delali brez plačila, s tem so si pridobili streho nad glavo, obleko, čevlje ter hrano
- Otroci so bili bodoča delovna sila in zagotovilo, da bodo na stara leta njihovih staršev skrbeli zanje
- Gospodarske in pravne prisile:
  1. tlačanstvo
  2. dedno pravo
  3. cehovska pravila
  4. poročni predpisi

*Ta družinska >>>PRAVILA<<< so se najbolj držali v kmečkem okolju, se pravi na podeželju. To pa se je spremenilo v drugi polovici 19. stoletja. Mnogo služinčadi je bežalo iz podeželja. Še danes poznamo mnogo kmečkih družin, ki so za pomoč na kmetiji črpale iz velikega števila otrok in sorodstva.

*Šele v zadnjih desetletju se je to malo spremenilo, zaradi strojne mehanizacije kmetijske proizvodnje → ne rabi več toliko delovne sile, zaradi strojev

*S tem je upadlo število družinskih članov, kmečka gospodinjstva so se zmanjšala.

→INDUSTRIJSKA DOBA(sprememba družine)

*V industrijski dobi, družina ni bila več odločilna in temeljita oblika organizacije dela. Najpomembnejša posledica učinkovanja meznega dela na družino je bila ločitev stanovanja in delovnega prostora.

*Skupne lastnosti meščanske družine v industrijski dobi

- ločitev delovnega mesta od stanovanja(ločitev zasebnega in delovnega življenja)
- zaslužek meščanov je presegel najmanjšo mejo za preživetje
- ločitev zasebnih prostorov v stanovanju(spalnica, otroška soba ločena od jedilnice)
- s tem so pokazali moč in ugled družine
- ločeni so bili tudi prostori za služkinje
- namesto>>>gospodarske skupnosti<<< je bilo meščanom vzor ljubeče zakonsko življenje(dom je predstavljal varno zavetje družine)
- odgovornost staršev pri vzgoji otrok(potrebna izobrazba dečkov ter preskrba deklic za bodoče življenje→gospodinjstvo)

BOGATE MEŠČANSKE DRUŽINE+PLEMIŠKE DRUŽINE

- takšno življenje so si lahko privoščili samo zelo premožni meščani
- s tem so hoteli narediti manjšo razliko med plemstvom in meščani
- podobno kot plemstvo so se tudi bogati meščani lepo obnašali in pogovarjali(to so prebrali v knjigah)
- navade in vedenja pri mizi, način oblačenja, odnos do drugih(tudi to so se zgledovali po plemstvu)
- vidno so pokazali, da se razlikujejo od malega meščanstva in industrijskih delavcev

BOGATE MEŠČANSKE DRUŽINE

- imenitni meščani so se distancirali do sloja služinčadi(bili so izkoriščeni, zapostavljeni...)
- služkinje so bile pr prehrani, stanovanju in delu plačala osebno in prostorsko ločene od družine
- njihove stanovanjske razmere so bilke slabe, prenočevale so v kuhinjah, v predsobah na zložljivih posteljah ali pa predalniku
- nekatere meščanske družine so imela posebno izbo, ki je bila odmaknjena od gospodarjevih prostorov in je bila povezana le s kuhinjo in shrambo
- sobe v katerih so bivale služkinje so bile izredno majhne, vanje ni bilo mogoče postaviti drugega kot posteljo in omaro
- pomanjkanje zraka, svetlobe, pozimi pa tudi ogrevanja

ZELO BOGATE MEŠČANSKE DRUŽINE

- nekoliko bolje so stanovale služkinje v meščanskih vilah
- v njihove stanovanjske prostore je vodil poseben vhod z dvorišča, ki je simboliziral ločitev meščanske družine od služinčadi
- s posebnim vhodom je postalo še bolj očitno in opazno, da so bile služkinje manj vredne od družine

SIROMAŠNE MEŠČANSKE DRUŽINE

- življenje siromašnejših meščanskih družin je bilo mnogo skromnejše

- mati in gospodinja ni imela kuharice, služkinj in vzgojiteljic otrok(za vse je poskrbela sama)

DELAVSKE DRUŽINE

- najsiromašnejše je bilo življenje v delavskih družinah
- tu ni bilo ne duha ne sluha o meščanskem miru in udobju
- matere in otroci so morali delati poleg očeta za dodaten zaslužek, da je družina sploh preživela

*Razlika med moškim in žensko

- patriarhalni družbeni red
- poglavar meščanske družine je bil oče
- edini je imel vlogo upravljavca družinskega premoženja
- s tem se je očetovska avtoriteta v meščanski družini še okrepila
- oče je določal življenjski ritem(navade, želje, način življenja celotne družine)

- ženska je bila stopnja nižje od moškega
- zanjo je bila značilna trojna vloga(mati→soproga→gospodinja)
- poklicni uspeh in zaslužek, ki ga je dosegel moški zunaj hiše ali stanovanja je hotel prikazati tudi doma-ne le s čudovito hišo in služinčadjo, s slavnostnimi večerjami, temveč tudi z pripadajočo ženo
- za bodočo soprogo je bilo zaželeno, da je iz dobre hiše in, da v zakon prinese dobro doto
- morale so se ukvarjati z gospodinjstvom in vzgojo otrok

*Šolanje

- v zadnjih desetletjih 19. stoletja je šola v večini evropskih držav postala obvezna
- starše, ki otrok niso poslali v šolo so kaznovali
- predvsem v osnovni šoli so porednost in lenobo učencev telesno kaznovali
- višješolsko izobraževanje otrok je bilo zelo drago
- šele na prelomu 19. v 20. stoletje so se pojavile spremembe po neodvisnosti od staršev in samoodločanje v šoli
- v drugi polovici 19. stoletja se je družba zelo spremenila
- prej so ljudje večinoma ostali pripadniki družbenega sloja, ki so mu pripadali starši
- odslej pa se je vedno pogosteje zgodilo, da so se nekateri povzpeli med višje družbene sloje
- mali obrtniki so s pametjo in delavnostjo postali veliki podjetniki
- prodajalec časopisov je s spretnostjo obogatel in dosegel večji družbeni ugled
- na poti človeka navzgor so bili vedno bolj pomembni dosežki, uspehi, podjetnost in zmogljivost
- te spremembe so v družbi vplivale tudi na položaj žensk
- vedno več žensk se je zaposlovalo
- zato naj bi deklicam pri vzgoji in izobraževanju ponudili enake možnosti kot dečkom
- začeli so ustanavljati dekliške poklicne srednje šole
- izborile so si tudi pravico do visokega šolanja in opravljanja izpitov na univerzah